

LBRIS

We know
books

Arhiepiscopul Natanael Lvov

Mare este taina dreptei credințe

Traducere din limba rusă:
diac. Denis Chiriac

EDITURA EGUMENIȚA

2022

Cuprins

O viață închinată lui Hristos	5
Dumnezeu	11
Este important cum credem în Dumnezeu?	11
Dumnezeu nostru este Duh	13
Dogma Sfintei Treimi și viața umanității	16
Darul cuvântului și Dumnezeiasca Scriptură	22
Sufletul îl simte pe Creatorul său	25
Omul	28
Originea vieții pe Pământ	28
Și totuși, creaționism sau evoluționism?	33
Crearea primului om	46
Cea mai veche rugăciune	53
Progresul duhovnicesc	55
Viața de apoi	66
Biserica	70
De ce avem nevoie de Biserică	70
Biserica și restaurarea omului	79
Căderea romano-catolicismului din Biserică	87
Protestantism și sectarism	91
Două concepții despre Biserică	93
Legitimarea păcatului	98

Ortodoxie și non-ortodoxie. Problema unității	99
Învățătura socială a Bisericii Ortodoxe	104
Biserica și relația ei cu statul	107
Responsabilitatea Ortodoxiei	115
Știință și Ortodoxie	125
Contradicții între viziunea științifică religioasă și antireligioasă asupra lumii	125
Opiniile științifice ale Sfântului Vasile cel Mare	141
Despre călătoria în cosmos și viața extraterestră	149
Semnificația religioasă a descoperirii găurilor negre	158
Găurile negre - misterul întunecat al Universului	160
Credința subconștientă a oamenilor de știință	169
Credință și fericire	172
Lupta pentru religia creștină	172
De ce se ceartă oamenii pe tema credinței?	175
De ce ne slăbește credința?	177
Despre Freud și homosexualitate	187
Sensul suferinței	203
Ce este fericirea?	208

Distribuție:

S.C. Egumenița S.R.L.

tel./fax: 0236-326.730

e-mail : editura@egumenita.ro

www.egumenita.ro

Corector: **Oana Raluca Pleșa**

© Editura Egumenița pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NATHANAEL LVOV, arhiepiscop

Mare este taina dreptei credințe / Arhiepiscopul Natanael Lvov :

trad. din lb. rusă: diac. Denis Chiriac, - Galați : Egumenița, 2022

ISBN 978-606-550-485-1

I. Chiriac, Denis (trad.)

O viață închinată lui Hristos

Arhiepiscopul Natanael (cu numele de mirean Vasili Vladimirovici Lvov), a fost un teolog, propovăduitor și scriitor ortodox remarcabil. În calitate de ierarh al Bisericii Ortodoxe Ruse din emigrație, a călătorit în misiunea slujirii sale în jumătate de lume: din China și India până în Africa de Nord, Germania și Austria. Vlădica Natanael descindea dintr-o veche familie nobilă rusă. S-a născut la Moscova, pe strada Pokrovka, la 30 august 1906.

Tatăl său, Vladimir Nikolaevici Lvov, a fost un important proprietar de terenuri în Provincia Samara, membru al Dumei a IV-a de Stat și penultimul ober-procuror al Sfântului Sinod (martie-iulie 1917). A luat parte la revolta lui Kornilov, după care a trăit o scurtă perioadă de timp în exil la Berlin. Ulterior, s-a întors în patrie și și-a încheiat zilele în exil la Tobolsk.

Viitorul arhiepiscop a studiat la un gimnaziu din Sankt Petersburg și la școlile cu profil real din Buguruslan și Tomsk. Încă din tinerețe a fost nevoit să treacă prin multe dificultăți și încercări. La vârsta de doar 13 ani, fugise împreună cu familia din Tomsk în Manciuria (China) din fața trupelor Armatei Roșii, care înaintau. Acolo a absolvit Liceul

LIBRIS

We know
books

din Harbin (1922), a lucrat ca muncitor la Căile Ferate Chineze de Est (1922-1929), a studiat teologia la Institutul „Sfântul Vladimir” (1928-1931). Pe deasupra, a fost omul cheie și secretarul renumitului misionar din Kamceatka, Arhiepiscopul (mai târziu Mitropolitul) Nestor Anisimov, supranumit de posteritate „Apostolul Kamceatkăi”.

Ulterior, drumurile învățătorului și ale ucenicului s-au despărțit. În 1948 Vlădica Nestor a fost arestat, a petrecut opt ani în lagărele din Siberia și, la scurt timp după eliberare, la 6 noiembrie 1962, a murit ca mitropolit al Bisericii Ortodoxe Ruse. În timp ce se afla încă în Mancuoria, Vasili Lvov a luat parte la mai multe expediții arheologice, inclusiv la una condusă de celebrul om de știință francez și călugăr catolic Teilhard de Chardin.

A depus voturile monahale în 1929 și a fost hirotonit ieromonah cu numele de Natanael. A muncit în calitate de profesor la orfelinatul de la Casa Milostivirii din Harbin. Între 1935 și 1936 a fost misionar în Kerala, în sudul Indiei. Din 1937 până în 1939 a fost șef al Misiunii Ortodoxe din Ceylon. La întoarcerea sa la Harbin a fost ridicat la rangul de arhimandrit, iar în 1939 a intrat în frăția Sfântului Iov de Pochaev din Ladomiroff, în Carpați (Slovația), unde a fost stareț al mănăstirii.

În 1945 a fost numit paroh al Catedralei „Învierea Domnului” din Berlin. În timpul războiului, Părintele Natanael s-a implicat activ în activitățile spirituale și educaționale ale Bisericii Ortodoxe din teritoriile ocupate de nemți. În primăvara anului 1945,

a participat la salvarea așa-numiților „oameni strămutați” - cetățeni sovietici, care s-au aflat în Germania la sfârșitul războiului. Printre aceștia se aflau oameni care plecaseră de bunăvoie alături de nemți (inclusiv preoți și foști kulaci) și cei care fuseseră aduși în captivitate cu forța. Toți trebuiau să se întoarcă în țara lor de origine, unde, în cel mai bun caz, urmau să fie relocați, iar în cel mai rău caz, trimiși la muncă silnică sau la moarte.

Pentru Stalin, aceștia, ca și prizonierii de război, erau trădători. Mulți dintre ei erau conștienți de pericole și nu au vrut să se întoarcă. Arhimandritul Natanael nu a fost amenințat cu extrădarea, deoarece nu a fost niciodată cetățean al URSS. Dar s-a dus la colonelul britanic care se ocupa de extrădare (toate acestea aveau loc în zona britanică din Berlin) și i-a spus că toate cele 600 de persoane strămutate care se aflau în tabăra de lângă Hamburg erau de fapt cetățeni polonezi. A fost o minciună, dar o minciună izbăvitoare. Englezul l-a crezut și a refuzat să îi extrădeze pe acești oameni, care s-au alăturat apoi curentului general al „celeia de-a doua emigrații”.

În 1946, Mitropolitul Anastasie Gribanovski l-a hirotonit pe Arhimandritul Natanael episcop, iar Sfântul Sinod l-a numit episcop de Bruxelles și Europa de Vest. După 1951, Episcopul Natanael a condus eparhia nord-africană, cu centrul la Tunis. A întreprins un studiu major al istoriei Bisericii Creștine timpurii din Africa de Nord. Episcopul Natanael a văzut necesitatea unei munci mai intense pentru a extinde viața bisericească în mediul rusesc, a evaluat

LIBRIS

We know
books

posibilitățile și a decis să construiască o nouă biserică rusă, o catedrală pentru întregul Maghreb.

Un predicator foarte educat și pătrunzător, care vorbea fluent limbile europene, Episcopul Natanael a atras după sine întreaga comunitate de credincioși, învingând scepticismul care domnea înainte. A început un aflux de donații. Cu bunătate și dăruire, i-a unit pe toți și a reușit să convingă autoritățile civile locale să analizeze posibilitatea construirii unei biserici. Potrivit unor estimări, în Africa de Nord trăiau la acea vreme aproximativ patru mii de ruși. Punerea pietrei de temelie a fost săvârșită la 11 octombrie 1953.

Din 1954 a devenit parohul comunităților din Mannheim și Berlin. În 1966 a fost numit stareț al Mănăstirii „Sfântul Iov de la Poceaev” din München. Din 1971 a fost responsabil temporar pentru episcopia austriacă, iar în 1976 a fost numit episcop de Viena și Austria. A fost ridicat la rangul de arhiepiscop în 1981. În ultimii săi ani, din cauza slăbiciunii și a bolii, Arhiepiscopul Nataniel a stat departe, în Mănăstirea „Sfântul Iov”, unde frații l-au îngrijit în permanență. Principalul lucru care l-a distins pe Vlădica printre mulți alții a fost dragostea sa autentică față de oameni. Întotdeauna a încercat să ajute, să sprijine și să întărească duhovnicește pe toată lumea.

A slujit cu o perspicacitate pătrunzătoare. În glasul lui plăcut și clar, toți cei care veneau la biserică simțeau înălțimea și frumusețea slujbei. În ziua Sfințelor Paști, bucuria sa pentru Învierea lui Hristos

a fost atât de mare, încât li s-a transmis tuturor celor prezenți în biserică. Fiecare enoriaș a simțit strigătul: „Hristos a înviat!” Vlădica Natanael a fost renumit în special ca predicator remarcabil. Prin scurtele sale discuții, a deschis inimile și i-a adus pe mulți la Mântuitorul Hristos. Avea cunoștințe vaste în diferite domenii ale gândirii umane, în special teologie, filozofie, literatură, nu numai rusă, ci și mondială. A fost autorul a numeroase articole publicate în diverse reviste ale emigrației rusești și a multor hagiografii din *Viețile sfinților*, publicate de mănăstirea din München. A fost redactor de reviste și autorul a numeroase articole ortodoxe, în diverse publicații rusești europene și americane. A mai publicat și sub pseudonimul A. Nelski.

Fiind un creștin ortodox dedicat, de neîmpăcat cu ceea ce reprezenta erezia, Arhiepiscopul Natanael a respectat vechea cultură creștină răsăriteană. Împreună cu Vlădica Ioan Maximovici, a fost unul dintre inițiatorii includerii în calendarul Bisericii Ruse din Afara Granițelor a numelor martirilor și a dreptilor, proslăviți în Apus înainte de anul 1054, data separării Bisericii Răsăriteană și Apuseană. El a susținut, pe bună dreptate, că în Biserica nedespărțită atât martirul african, predicatorul irlandez, cât și fondatorul unei mănăstiri din țara francilor erau la fel de ortodocși ca și frații lor din est. Acest fapt părea evident, dar nu toți „străinii” au înțeles sau acceptat acest adevăr.

În ultimii săi ani de viață, pe jumătate orb și practic imobilizat, a inițiat o importantă activitate

editorială în Mănăstirea „Sfântul Iov”, tipărind cărți și broșuri cu conținut duhovnicesc, care au fost introduse ilegal în URSS, spre ajutorarea duhovnicească a compatrioților. Contemporanii săi vorbeau despre Arhiepiscopul Natanael ca despre o figură religioasă cu o înaltă educație și un propovăduitor sincer. Potrivit amintirilor lor, prin scurtele sale discuții, a deschis inimile și i-a condus pe mulți la Mântuitorul.

De ziua Sfântului Mare Mucenic Dimitrie al Tesalonicului, sâmbătă, 8 noiembrie (conform calendarului neîndreptat) 1985, după o boală îndelungată, a adormit întru Domnul la Mănăstirea „Sfântul Iov de la Poceaev” din München. La 11 noiembrie, Vlădica Antonie Bartoșevici, arhiepiscop de Geneva și Europa de Vest, și Episcopul Marc Arndt de Berlin și Germania, au celebrat slujba înmormântării împreună cu un număr însemnat de clerici și de credincioși din Germania, Austria și Franța. Trupul neînsuflețit a fost transportat la Wiesbaden, unde a doua zi a avut loc slujba de înmormântare.

Arhiepiscopul Natanael a fost respectat de contemporani ca predicator și apologet, fiind unul dintre cei mai talentați scriitori ortodocși ai secolului XX. Are lucrări teologice, lucrări despre Sfânta Scriptură, lucrări istorice, note apologetice, lucrări polemice, lucrări îndreptate spre apărarea adevărului Ortodoxiei și predici notabile. Scrierile Arhiepiscopului Natanael îmbină răspunsurile la întrebările care se pun astăzi cu o fidelitate riguroasă și neclintită față de credința ortodoxă și Tradiția Bisericii.

Dumnezeu

Este important cum credem în Dumnezeu?

Cum credem noi, creștinii ortodocși, în Dumnezeu? În primul rând, credem în El ca fiind Creatorul lumii, a tot ceea ce este văzut și nevăzut, atât tangibil, cât și intangibil. Recunoaștem că lumea din jurul nostru, precum și alte lumi necunoscute nouă, nu sunt veșnice în sine, adică nu au existat înainte. În esența sa, lumea materială nu poate fi eternă, ci trebuie să provină dintr-o cauză externă, imaterială. Există oare ceva imaterial în lume? Nu este totul în noi și în jurul nostru material? Bineînțeles că nu! Cunoaștem lumea materială mai bine decât pe cea nematerială, fiindcă o cunoaștem prin propria noastră experiență directă.

În mintea, în simțirea și în voința noastră se manifestă lumea imaterială, lumea duhovnicească. Spre deosebire de lumea materială, lumea duhovnicească nu este supusă degradării sau distrugerii. Astfel, lumea duhovnicească poate exista veșnic. De aceea, noi mărturisim că sufletul nostru este nemuritor, adică nu va înceta niciodată să existe. Cu toate

acestea, nu poate fi numită ființă eternă, deoarece a existat un moment în care sufletul nu a fost. El a fost chemat la existență de un alt Duh, o Persoană creatoare, duhovnicească, extra-materială, Care a creat și lumea materială, adică Dumnezeu.

Îl declarăm pe Dumnezeu desăvârșit, adică atotînțelept, atotiubitor, atotmilostiv, atotdrept și atotputernic. Atotputernicia lui Dumnezeu înseamnă că nimic exterior nu Îl limitează. Dumnezeu a creat lumea pentru ca un număr cât mai mare de creaturi să poată avea bucuria de a fi, bucuria pe care El Însuși o trăiește întotdeauna pe deplin. Dumnezeu a creat tot ceea ce este bun și nimic din ceea ce este rău. Răul a apărut pentru că unele dintre creaturile spirituale, create de Dumnezeu, îngeri și ființe umane, având libertatea de a alege, au ales răul și L-au respins pe Dumnezeu și bunătatea Sa.

Dumnezeu nu-și retrage niciodată darurile Sale originare. Și astfel, după ce L-a respins în mod liber pe Dumnezeu și binele, diavolul își îndreaptă toată puterea pentru a îndepărta de Dumnezeu și alte ființe raționale, mai întâi îngerii, apoi oamenii. De ce îngăduie Dumnezeu acest lucru? Nu avem un răspuns exhaustiv, însă credem și mărturisim că, la sfârșitul veacurilor, prin puterea iubirii și înțelepciunii lui Dumnezeu, toate se vor întoarce spre bine.

Acest fapt nu înseamnă că nu trebuie să luptăm împotriva răului. Dimpotrivă, Domnul Însuși duce neîncetat lupta împotriva răului și ne cheamă să facem același lucru. Domnul vrea ca noi să iubim binele și să urâm răul. Mai mult, să înțelegem că orice

atac asupra atributelor Lui, adică iubirii, milei, adevărului și libertății, provoacă în mod inevitabil un război împotriva lui Dumnezeu.

Așadar, lupta împotriva Lui se amplifică pe măsură ce oamenii se îndepărtează de Dumnezeu și se întorc la păcat. În calitate de credincioși, să ne rugăm milostivului nostru Dumnezeu ca El să descopere adevărul Său sfânt celor care s-au îndepărtat de El și celor care nu-L caută, pentru ca aceștia să ajungă la cunoașterea adevărului.

Dumnezeu nostru este Duh

„Nu există Dumnezeu”, spun atei, „pentru că nimeni nu L-a văzut”. Din păcate, există oameni superficiali și naivi care pot fi derutați de astfel de „dovezi” ale inexistenței lui Dumnezeu. Or, la urma urmei, cu aproape două mii de ani în urmă, nu un ateu sau un luptător împotriva lui Dumnezeu, ci propovăduitorul ales al credinței, Sfântul Apostol Ioan Teologul, a proclamat: *Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată* (Ioan 1, 18). Cuvintele acestea nu au fost rostite pentru a ne tăgădui, ci pentru a ne confirma credința în Dumnezeu.

Arhiepiscopul Tihon, care a fost martir, ca răspuns la argumentul că Dumnezeu nu există pentru că nu poate fi văzut, a întreat: „Oare ne vedem mintea? Și aceasta înseamnă că nu o avem?”. În această întrebare descoperim mai mult decât o poziție ingenioasă, ci și o clarificare a esenței problemei.

IBDIS | We know
books

Ce este mintea noastră? Ea este, alături de simțire și voință, o fațetă, o manifestare a sufletului.

Ne putem îndoii că avem aceste calități intangibile? Bineînțeles că nu. Că am o minte, un sentiment și o voință, știu mai bine decât că lumea exterioară există. Deoarece existența lumii exterioare și chiar a propriului meu corp o cunosc din exterior, în timp ce existența minții, a simțirii și a voinței mele o cunosc din interior, prin experiență directă, evidentă. Nu fără motiv, întreaga filozofie mondială, întreaga teorie a cunoașterii umane se bazează pe afirmația: „Gândesc, deci exist!”.

De ce sunt invizibile pentru noi aceste forțe ale sufletului, care există în mod evident? Pentru că, în calitate de manifestare a sufletului, sunt imateriale. Iar una dintre proprietățile de bază ale lumii spirituale este invizibilitatea și intangibilitatea sa pentru mijloacele externe. Acesta este motivul pentru care Dumnezeu este nevăzut. Dumnezeu este Duh. Domnul nostru Iisus Hristos a confirmat acest adevăr atunci când, discutând cu femeia din Samaria la fântâna lui Iacob, a învățat-o că nu numai pe muntele Garizim, nu numai în Ierusalim poate fi slujit Dumnezeu, ci oriunde dorește omul să Îi slujească în duh și adevăr.

Dumnezeu este Duh, acest lucru înseamnă că El nu poate fi văzut cu ochii trupești sau auzit cu urechile materiale. Dar atunci cum putem să-L cunoaștem? Cunoaștem lumea exterioară prin intermediul simțurilor noastre. Chiar și sufletul celui-lalt este cunoscut de sufletul nostru prin simțurile

noastre trupești. Pentru ca omul să poată recunoaște gândurile celui-lalt, el trebuie să ne comunice mai întâi aceste gânduri prin limbajul său trupesc și prin undele sonore materiale.

Doar sinele este cunoscut de om nu prin simțuri exterioare, ci printr-un proces interior direct. Nu-mi văd mișcările interioare cu ochiul și nici nu-mi percep procesele mentale prin auz sau atingere. În acest proces interior, care nu are legătură cu vederea sau auzul trupesc, Dumnezeu se descoperă pe Sine. Cu puține excepții, omul poate experimenta existența lui Dumnezeu doar printr-un proces interior, ascultând glasul lui Dumnezeu, care răsună mai tare sau mai slab în fiecare suflet omenesc. Această experiență personală a existenței lui Dumnezeu este necesară pentru dezvoltarea holistică a omului. Oricine are o experiență personală a lui Dumnezeu în sufletul său va fi întărit în credință. Totuși, o astfel de experiență personală nu este încă suficientă.

Prin urmare, în afară de această experiență interioară a unei sau altei persoane, credința noastră, cunoașterea noastră despre Dumnezeu, este ghidată și de revelația divină pe care Fiul lui Dumnezeu a adus-o în această lume, Care a luat firea omenească și le-a vorbit oamenilor față către față, adresându-se și simțurilor lor exterioare. Așadar, noi Îl cunoaștem pe Dumnezeu atât în interior, cât și în exterior. Și, dacă dezvoltăm această cunoaștere în noi înșine, nu vom fi derutați de negarea existenței lui Dumnezeu pe motiv că este nevăzut.